

Ordføreren for forslagstillerne (Niels Westerby): Jeg har herved den ære at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om beregning af et reguleringspristal.

Om baggrunden og motiveringen for lovforslagets fremsættelse henvises til lovforslagets bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Thestrup* til kirkeministeren:

„Mener ministeren, at biskopperne i Århus og Viborg stifter ved deres henvendelser om konfirmationsforberedelsen har tilsidesat menighedsrådslovens § 23?“

Thestrup: Der har foranlediget af et spørgsmål i folketingets spørgetid i pressen rejst sig en diskussion, om hvorvidt biskopperne i Århus og Viborg stifter har tilsidesat menighedsrådslovens § 23 ved en henvendelse til præsterne i deres stifter angående konfirmationsforberedelsen. Menighedsrådsloven — lov af 8. juni 1957, således som den er ændret ved lov af 31. marts 1960 — § 23, stk. 1, lyder således:

„Menighedsrådet tager, efter at sagen har været forhandlet på et menigheds-møde, beslutning om:

a) hvorvidt konfirmation kun skal afholdes én gang årlig, samt om andre konfirmationen vedrørende forhold, som ved kongelig anordning er eller måtte blive henlagt til menighedsrådets afgørelse.“

Ved en kgl. anordning om konfirmation af 22. april 1955 § 2 er der truffet visse afgørelser om konfirmationsforberedelsen, idet det hedder:

„Konfirmationsforberedelsen skal som regel foregå to gange ugentlig i mindst tre måneder.“

Det siges dernæst, at det er overladt til præsten at bestemme forberedelsestidens

længde og fordeling på et længere tidsrum. Om tiden for konfirmationsforberedelsen henvises til den gamle folkeskolelov af 18. maj 1937, hvorefter tiden fastsættes efter forhandling mellem skolekommissionen og præsterne i kommunen, for så vidt angår det, der ligger uden for København.

Efter vedtagelse af lov om folkeskolen af 18. juni 1958 udkrævedes der vel egentlig, at den kgl. anordning af 22. april 1955 var blevet revideret. Det har man imidlertid ikke gjort, idet man ikke har fundet det hensigtsmæssigt at give endelige regler i den overgangstid, som den nye skolelov afstedkom, og i stedet for har Hans Majestæt Kongen i en skrivelse af 16. juni 1960 bemyndiget kirkeministeren for et tidsrum af 3 år til efter forhandling med vedkommende biskop at tillade sådanne afvigelser fra bestemmelserne i anordningen af 22. april 1955 om konfirmation, som måtte skønnes ønskelige som forberedelse til en senere tilpasning af reglerne til loven om folkeskolen. Denne bemyndigelse er senere blevet forlænget, således at den udløber i 1966.

Derefter har kirkeministeren ved skrivelser af 22. august 1960 og af 28. november 1963 meddelt biskopperne bemyndigelse til at give de fornødne dispensationer på en række punkter.

Biskopperne for Århus og Viborg stifter har herefter meddelt præsterne i deres stifter, at der ved forhandling mellem undervisningsministeriets læseplansudvalg og biskopperne er truffet en aftale, som er godkendt af kirkeministeren og undervisningsministeren om retningslinjerne for den fremtidige tilrettelæggelse af konfirmationsundervisningen. Denne aftale om konfirmationsundervisningen — men ikke om konfirmationen — er det, som har forårsaget først et spørgsmål her i tinget og derefter en avisdebat.

Jeg vil nu gerne bede den højtærede kirkeminister om en udtalelse om, hvorvidt denne henvendelse til præsterne tilsidesætter de i menighedsrådslovens § 23 fastslåede rettigheder for menighedsrådet.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Når det ærede medlem hr. Thestrup spørger mig, om jeg mener, at biskopperne i Århus og Viborg stifter ved deres henvendelser om konfirmationsforberedelsen har tilsidesat menighedsrådslovens § 23, må jeg svare med et klart nej.

Jeg kunne meget vel lade mit svar forblive ved dette nej; men i anledning af den forbavsende skarpe meningsudveksling, der har fundet sted i pressen efter det ærede medlem hr. Diderichsens spørgsmål til mig for nylig i det høje ting, vil jeg gerne føje nogle enkelte bemærkninger til dette nej.

Når det i Jyllands-Posten forlød, at mit svar onsdag den 3. ds. skulle have indeholdt såkaldte „næser“ til biskopperne i Århus og Viborg stifter, er det grebet helt ud af luften. Jeg burde nok have dementeret; men somme tider bliver man træt af og derfor lidt passiv over for misforståelser i pressen.

Nu er der imidlertid, takket være det ærede medlem hr. Thestrups spørgsmål til mig, anledning til at sige, at de to omtalte biskopper har handlet nøjagtig på samme måde, som det er sket i andre stifter. De har i overensstemmelse med kgl. anordning af 1960, der er et tillæg til konfirmationsanordningen af 1955, og som i 1963 blev forlænget 3 år — som også det ærede medlem hr. Thestrup omtalte — anbefalet, at konfirmationsundervisningen påbegyndes kort efter skoleårets begyndelse og afsluttes første søndag efter påske; men noget pålæg om, at dette skal ske, kan jo ikke gives.

Denne omlægning af tidligere praksis for konfirmationsundervisningen er et resultat af forhandlinger mellem biskopperne og læseplansudvalget efter den nye skolelov af 1958, og den giver i øvrigt bedre vilkår for konfirmationsundervisningen end tidligere, og dette kan dog vel næppe nogen præst have noget at indvende imod. Menighedsrådenes lovfæstede ret til at bestemme, at konfirmationen kan finde sted både forår og efterår, er der ikke tale om at antaste.

Denne sag, som i øvrigt slet ikke er nogen sag i kirkeministeriel forstand, er ikke et led i, hvad der er blevet sagt i stridens hede: en strømning i kirken, der ønsker mere magt til biskopper og andre kirkelige dignitarere. Enhver kirkelig orienteret ved jo i hvert fald, at biskop Høirup er grundtvigianer om

en hals; han ønsker det samme som jeg og som det ærede medlem hr. Diderichsen: at menighedsrådenes frihed og bemyndigelser værnes og udvides mest muligt. Han er i fuld overensstemmelse med den J. C. Christensenske ånd, som det ærede medlem hr. Diderichsen er ivrig for at holde i live inden for folkekirken, akkurat som jeg er det. Vort folkestyre og vor folkekirke var ilde stedt uden årvågen kritik, men forpligtelsen til årvågenhed holdes i spænd af ansvaret for, at uønsket mistillid ikke spredes; men det forbliver den enkelte borgers som det enkelte folketingsmedlems suveræne ret at afgøre, hvad han eller hun finder nødvendigt at drage ind under offentlighedens søgelys.

Og nu til sidst, for at undgå næste onsdag at blive stillet over for spørgsmålet om, hvad jeg agter at gøre, når det tillæg til konfirmationsundervisningsanordningen af 1955 udløber, som bemyndiger kirkeministeriet til at tillade visse afvigelser fra bestemmelserne i konfirmationsanordningen af 1955, vil jeg sige følgende: hvis der ikke til den tid foreligger forslag fra biskopperne om en ny konfirmationsanordning, vil den nugældende blive forlænget. Der er mange problemer at tage stilling til: kommer de unge til konfirmationsforberedelse i den rigtige alder? Hvordan skal undervisningens beskaffenhed og længde være o. s. v. o. s. v.? Disse spørgsmål bør afklares inden for kirkens eget rum, hvis jeg må bruge dette udtryk. Får ministeriet et forslag til en ny konfirmationsanordning forelagt, vil det blive drøftet med de kompetente myndigheder, menighedsråd og præsteforening, inden det får form af en ny kongelig anordning.

Thestrup: Jeg vil gerne takke den højtærede kirkeminister for den klare og ganske fyldestgørende besvarelse af spørgsmålet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden: Jeg skal lade det af det ærede medlem hr. Mads Eg Damgaard til justitsministeren stillede spørgsmål udgå på grund af spørgerens sygdom. Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets næste spørgetid.

Af *Bækgaard* til justitsministeren:

„Vil ministeren ændre reglerne for politiets 000-tjeneste?“

Bækgaard: Den 15. november, altså forrige mandag, fandt en gymnastiklærerinde i Århus sin 13 måneder gamle datter liggende livløs i en balje med sulfovand. Efter at have kaldt barnet til live igen ved mund-til-mund-metoden bad lærerinden sin nabo om at dreje 000 og hidkalde en ambulance. Da forbindelsen ikke gik igennem, løb lærerinden ned til en forretningsmand, som godt nok fik forbindelse med 000-tjenesten, der er Århus politis hjælpebord, men blev derfra henvist til at dreje fem totaler, som er Falck-Zonen. Episoden har givet anledning til debat om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt og betryggende for dem, som har brug for hurtig hjælp, at 000-telefon-tjenesten er placeret hos politiet, der jo i forvejen har så uendelig mange opgaver at varetage, f. eks. skal de måle hunde og skal hjælpe kongens foged med at hente de folk, som skylder penge, og dem er der jo efterhånden mange af.

Dagbladet *Jyllands-Posten* har spurgt forskellige politilarmkredse i Jylland, og svarene går alle ud på, at politiet selvfølgelig gerne vil betjene 000-telefonen, men det beslægtelægger alt for meget mandskab, hvis kvalifikationer er langt større politimæssigt set end til at passe et telefonbord. Jeg må måske med den højtærede formands tilladelse citere, hvad formanden for Esbjerg Politiforening bl. a. siger til *Jyllands-Posten* fredag den 19. ds. Han siger:

„Selvfølgelig udfører vi loyalt de ordrer, som bliver os pålagt, men den nuværende ordning er uforsvarlig, når der ikke er politifolk nok.“

Politimanden oplyser endvidere, at alarm-telefonen jævnlige bliver misbrugt til gene for politiet og til skade for dem, som virkelig har hurtig hjælp behov. Ifølge samme artikel i *Jyllands-Posten* oplyses det, at Esbjerg politilarmtjeneste simpelt hen ignorerer justitsministeriets instruks om 000-tjenesten og stiller direkte om til Falck-Zonen.

Og hvad siger så redningskorpset til at få direkte opkald? Det har stationsleder Havmose, Esbjerg, på en klar og udmærket måde

sagt i samme artikel i *Jyllands-Posten*, og jeg beder om lov til et kort citat igen:

„Det er helt hen i vejret, at en ulykkesmelding skal gå gennem et unødigt led med den risiko, der er for misforståelse. . . . Vi kan ikke på anden hånd danne os et indtryk af en ulykkes art og dermed af, hvilket materiel vi skal sende. Derfor har vi indrettet os, som det er mest praktisk. Menneskeliv er trods alt vigtigere end instrukser“.

Jeg kan helt tilslutte mig stationslederens udtalelse. Den sidste sætning er jo det centrale i sagen, og da jeg er overbevist om, at det ikke har været justitsministeriets hensigt at give instrukser, der i praksis viser sig at være uheldige, har jeg altså stillet mit spørgsmål.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): I anledning af det ærede medlems spørgsmål vil jeg gerne oplyse følgende:

Indtil automatiseringen af telefoncentralerne begyndte, foregik telefonisk alarmering af samfundets hjælpetjenester, brandvæsen, ambulance, politi og hastende lægehjælp m. v., hovedsagelig ved de enkelte lokale centralers indsats. Denne ordning kunne jo ikke bibeholdes under et automatisk telefonsystem, og i 1954 nedsatte ministeriet for offentlige arbejder derfor et udvalg, der fik til opgave at undersøge alarmeringsproblemerne ved overgang til automatiske telefoner. Udvalget afgav betænkning i november sidste år, og konklusionen var på grundlag af en gennem 10 år foretaget forsøgsordning omfattende de sønderjyske politikredse en anbefaling af en alarmeringsordning, hvorefter alarmeringscentralerne bortset fra Storkøbenhavn placeres på en døgnbetjent politistation.

En arbejdsgruppe under justitsministeriet har nu gennemgået forholdene i alle landets politikredse og har haft drøftelser med politimestrene om oprettelse af alarmeringscentraler. I dag er der centraler i gang på 15 politistationer, og med tiden vil antallet blive i alt 39. Vi har på dette område været stillet over for en del problemer, også med hensyn til, hvorledes arbejdet på alarmeringscentralerne skal tilrettelægges. Mange af problemerne er allerede løst, og vi er i færd med at løse de spørgsmål, der måtte

[Justitsministeren.]

være tilbage, men det er helt klart, at der altid vil være begyndervanskeligheder rundt omkring, og der vil også ofte være manglende forståelse for det nye, hvad vi jo ofte ser.

Det ville have været rart, hvis hver politikreds havde sin alarmeringscentral, men dels er der en række politikredse uden døgnvagt, og dels nødvendiggør telefontekniske hensyn, at større områder må betjenes fra ét sted. Det gælder navnlig omkring Ålborg, Århus og Odense. Erfaringerne fra Sønderjylland har vist, at der ikke er tale om nogen generende arbejdsbyrde i forbindelse med alarmeringsopgaverne, men vel at mærke når arbejdet bliver fornuftigt tilrettelagt. Opkaldene indgår til den vagthavende på politistationen over et særligt anlæg, og den vagthavende foretager den videre alarmering. Imidlertid varierer arbejdsbyrden noget fra politikreds til politikreds, og vi har hele tiden været opmærksom på, at der kan blive behov for personaleudvidelse enkelte steder, ganske enkelte steder; det bliver specielt nok tilfældet i Århus, Ålborg og Odense.

Jeg anser det for meget væsentligt, at alarmeringscentralerne betjenes af politiet. Der er tale om en vigtig samfundsopgave, der bør løses af en offentlig myndighed. Politiet råder over velkvalificeret personale, der kan handle efter konduite, og politiet skal alligevel orienteres om de ulykker og brande, der giver anledning til opkald, så man kan altså ikke sige, at der er tale om, at et unødigt led skydes ind ved denne nyordning.

Endelig er det vel naturligt, at befolkningen kan henvende sig til politiet om hjælp, og at det også går op for folk, at politiet er til for at hjælpe befolkningen og ikke for at genere den.

Den konkrete sag fra Århus, det ærede medlem omtalte, har jeg for længst bedt om at få undersøgt; det bad jeg om, da jeg så den omtalt i avisen. Jeg må lige til slut sige, at det er rigtigt, at der sker en del misbrug; men det påfaldende er jo, at dette misbrug i særlig grad finder sted umiddelbart efter, at disse sager har været omtalt i pressen. Pressen kunne med andre ord gøre politiet og dem, der har dette arbejde, en stor tjeneste ved at bruge knap så store over-

skrifter og ved at give ordningen en chance for at komme til at virke efter hensigten.

Bækgaard: Jeg takker den højtærede minister for svaret; det var jo ikke helt, hvad jeg havde regnet med, og jeg vil gerne stille et tillægsspørgsmål: den højtærede minister sagde, at dér, hvor arbejdet var fornuftigt tilrettelagt, gik det udmærket. Vil det sige, at den højtærede minister synes, at det visse steder ikke er fornuftigt tilrettelagt?

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Det er nok ikke det ærede medlem ubekendt, at der har været visse uoverensstemmelser om bl. a. dette arbejdes tilrettelæggelse i Århus. Her har været ført forhandlinger med rigspolitichefen, politiforbundet, de lokale politimyndigheder i øvrigt og politiforeningen, og man er kommet til et tilfredsstillende resultat. Jeg vil gå ud fra, at når den ordning, som man har aftalt og er i gang med at gennemføre, er gennemført, vil der ikke være nogen utilfredshed hos politiet med at skulle betjene dette 000-opkald.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lis Groes* til justitsministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre i anledning af den oplysning, der i den senere tid er fremkommet vedrørende private oplysningsbureauer?“

Lis Groes: Når jeg har ønsket at fremdrage kritikken mod de private oplysningsbureauer og efterlyse et initiativ fra den højtærede justitsminister, sker det ikke ud fra et ønske om at genere folkene i oplysningsbureauerne i deres næring, for den kan være nyttig, og den kan være gavnlig. Nej, min bevæggrund er først og fremmest et ønske om at beskytte sagesløse borgere mod misbrug.

Vi kender alle fra dagspressen historien om den unge mand, der over for arbejdsgiveren blev sværtet af et oplysningsbureau, da han søgte en stilling. Han indbragte sagen for domstolene, der kendte beskyldningerne ubeføjede, og han opnåede en erstatning; han vandt altså sin ret. Men denne sag sammenholdt med oplysninger om,

[Lis Groes.]

at bureauerne ikke holder sig strengt til økonomiske oplysninger, men bevæger sig ind på privatlivets område — giver oplysninger om religiøse forhold og ægteskabelige forhold — vækker dyb bekymring.

Det er jo ikke alene faren ved en negativ vurdering, der kan ængste. Usikkerhedsfølelsen over for oplysningsbureauernes virksomhed gælder også, når der er positive oplysninger. Det kan være galt, hvis man bygger sine oplysninger på, hvad naboen har sagt. Men det er ikke meget bedre, hvis man bygger oplysningerne på, hvad den pågældende selv mener. Det kan jo blive lidt farvet af skønmaleri fra hans side.

Det spørgsmål, jeg gerne vil bede den højtærede minister undersøge, er, om han ikke burde benytte sig af den ret, jeg har forstået ministeren har til at udstede et cirkulære, der kunne give faste regler for bureauernes virksomhed. Var det ikke rimeligt at forlange godkendelse af de skemaer, der anvendes? Var det ikke rimeligt at afgrænse, hvilke oplysninger det kan være relevant at komme med? Og var det ikke naturligt, at der blev givet faste retningslinjer for, hvordan disse oplysninger kan indhentes? Bør vi ikke også sikre en ajourføring, så vi får den størst mulige sikkerhed for, at de oplysninger, der indhentes i disse bureauer, også er rigtige?

Det er jo ikke så længe siden, vi i dette høje ting beskæftigede os med politiets hemmelige kartoteker, og det lykkedes at få skabt et kontrolorgan for at sikre som misbrug. Jeg tror, det ville tjene retssikkerheden i befolkningen, om man fremover skabte faste rammer omkring de private oplysningsbureauers virksomhed. Jeg har forstået, at professor Rasting har været inde på lignende tanker, og jeg tillader mig derfor at spørge den højtærede justitsminister: kan vi forvente et initiativ fra hans side?

Justitsministeren (*K. Axel Nielsen*): I anledning af det ærede medlems spørgsmål vil jeg gerne først henlede opmærksomheden på, at oplysningsbureauerne er omfattet af loven af 3. marts 1948 om ydelse af juridisk bistand samt om inkasso- og detektivvirksomhed m. v., den såkaldte vinkelskriverlov. Dette betyder imidlertid ikke, at oplysnings-

bureauernes virksomhed er undergivet nogen mere omfattende regulering. Et oplysningsbureau kan begynde sin virksomhed uden forudgående tilladelse, godkendelse eller registrering, og loven indeholder ikke nærmere regler om, på hvilken måde virksomheden må udøves, eller hjemmel for, at ministeren kan fastsætte sådanne regler. Der er altså ikke mulighed for, at jeg ved et cirkulære kan give de bestemmelser, som det ærede medlem omtalte.

Af lovens bestemmelser skal jeg nævne følgende. Politiet kan kræve sig forelagt bestemt angivne oplysninger om driften af virksomhederne samt stille nærmere angivne krav om bogføring. Endvidere har politiet — for at kunne påse, at loven og pålæg i henhold til loven overholdes — adgang til virksomhedens lokaler, forretningsbøger og papirer. Endelig skal jeg omtale lovens § 3; hvorefter en person ved dom kan frakendes retten til at drive oplysningsbureau, hvis det på grund af foreliggende oplysninger om økonomiske forhold eller borgerlig vandel må anses for betænkeligt, at vedkommende driver den pågældende virksomhed.

Hertil kan jeg så føje, at den, der driver oplysningsbureau, kan blive ansvarlig til straf og mortifikation efter straffelovens regler om ærefornærmelse og kan pådrage sig erstatningsansvar efter almindelige erstatningsregler.

Den konkrete sag, som det ærede medlem sigtede til, giver efter min mening ikke i sig selv anledning til at gennemføre almindelige foranstaltninger vedrørende oplysningsbureauerne. Selv den mest vidtgående kontrolordning vil ikke kunne hindre uheldige forhold i enkelttilfælde.

Afgørelsen af, om en nærmere regulering af oplysningsbureauers virksomhed er påkrævet, må bygge på en mere almindelig vurdering af denne virksomhed. Jeg tror, det er rigtigt at søge tilvejebragt det nødvendige grundlag for en sådan vurdering, og har derfor besluttet at tage initiativ hertil. Spørgsmålet er vigtigt. På den ene side udfører oplysningsbureauer utvivlsomt et arbejde af stor værdi for forretningslivet og for pengeinstitutter. På den anden side udføres dette arbejde på et område, hvor muligheden for, at der påføres personer skade, er betydelig.

[Justitsministeren.]

Jeg kan altså give tilsagn om, at jeg vil tage et initiativ til at overveje spørgsmålet om eventuel revision af loven. Mit tilsagn kan ikke gå så vidt, at jeg på forhånd vil love at indføre et kontrolorgan som det, vi har for de såkaldte kartoteker.

Lis Groes: Jeg takker den højtærede minister for det tilsagn, der blev givet. Jeg synes nu ikke, det var noget særlig stort tilsagn. Dette tilsagn om at ville undersøge tror jeg næsten jeg har hørt før, og jeg ville derfor være glad for, hvis der kunne komme en lille tilføjelse om, at justitsministeren hurtigt ville undersøge sagen og så komme med nogle konstruktive regler. Jeg tror alligevel, at netop det, at der, som den højtærede minister her redegjorde for, overhovedet ikke findes regler for disse oplysningsbureauers virksomhed, en virksomhed, der har den allerstørste betydning for den enkelte borger, om hvem der gives disse oplysninger, dog vist ikke er helt i pagt med tiden.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg kan godt føje til det løfte, jeg gav før, at vore undersøgelser og overvejelser nok skal ske hurtigt.

Det ærede medlem stillede nu det spørgsmål, om man skulle udstyre disse virksomheder, oplysningsbureauer og detektiver, og hvad de ellers kalder sig, med en autorisation. Jeg kan se deres visitkort: detektiv det og det, autoriseret, altså statsautoriseret.

I en tid, hvor vi i øvrigt netop stryger udtrykket statsautoriseret i lovgivningen, i næringsloven og andetsteds, og hvor vi overvejer, om man i højere grad skal begrænse antallet af næringsbreve og måske endda — det har der også været overvejelser fremme om — helt stryge næringsbrevene, er det vist betænkeligt at tænke på at udstyre de virksomheder, der her er tale om, med en offentlig autorisation.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Jørgen Peder Hansen* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren medvirke til en snarlig udvidelse af sendetiden og forbedring af sendestyrken af Danmarks radios kort-

bølgeudsendelser, således at disse udsendelser i højere grad kan blive det naturlige bindeled til vore søfolk og andre danske i udlandet?“

Jørgen Peder Hansen: Jeg er naturligvis klar over, at den måde, jeg har formuleret spørgsmålet på, måske har medført, at det er kommet til at omfatte problemer, der vedrører flere ministerier, men jeg går ud fra, at kommunikationen de forskellige ministerier imellem er i orden, og at det er en rigtig fremgangsmåde, jeg har valgt her.

Formidlingen af nyheder omkring døgnets begivenheder spiller jo i vore dage en overordentlig stor rolle. Såvel fra dagspressen som fra Danmarks radio og TV udfoldes der da også anerkendelsesværdigt store anstrengelser for at leve op til kravene fra befolkningens side om en både hurtig og effektiv nyhedsformidling. Dette siger os samtidig en hel del om det kontaktbehov, som næres hos det enkelte menneske i forhold til det samfund, som det tilhører. Vi ønsker alle at leve med i samfundet, og vi ønsker alle at være bedst muligt orienteret; særligt bevismateriale behøves næppe ved denne lejlighed for at fastslå, at Danmarks radio og TV i denne sammenhæng indtager en både naturlig og en central placering. De fleste mennesker vil sikkert også anerkende, at kontaktbehovet, behovet for orientering, er særlig fremherskende hos de mennesker, som af forskellige grunde opholder sig fjernt fra de hjemlige begivenheders skueplads. Danske i udlandet og vel ganske særlig danske søfolk har betydelige vanskeligheder med at holde sig orienteret om de begivenheder, som finder sted hjemme. For søfolkenes vedkommende spiller den omstændighed yderligere ind, at de ofte er undergivet en lang sørejses vilkår, det vil sige, at de i virkeligheden er afskåret fra at modtage personlige breve fra hjemmet og orientering gennem dagspressen. En undersøgelse viser for øvrigt også, at udsendelse af enkelte eksemplarer af dagspressen kan være yderst bekostelig, op til 2½ à 3 kr. for et enkelt eksemplar, hvis det skal forsendes under sådanne omstændigheder, at dagspressen er aktuel, når den når frem.

Den eneste kontakt med begivenhedernes forløb i Danmark må de da søge over

[Jørgen Peder Hansen.]

radioen. Det kan imidlertid ofte være forbundet med betydelige vanskeligheder, idet modtageforholdene ikke altid er de allerbedste. I den udstrækning, dette skyldes atmosfæriske forhold, er der vel ikke meget at gøre ved det, men jeg er fra flere forskellige sider gjort opmærksom på, at det også skyldes, at Danmarks radios kortbølgesender er alt for svag til at gå ordentligt igennem. Dette kunne naturligvis skyldes, at modtagemateriellet, d. v. s. modtager- og antenneforholdene, er af for ringe kvalitet, men da der om bord i de allerfleste skibe forefindes et udmærket materiel, melder der sig det spørgsmål, om den kortbølgesender, som anvendes, er tilstrækkelig kraftig.

Det viser sig, at den danske sender, som anvendes, er en sender på 50 kW styrke. De sendere, der anvendes i Norge og Sverige, er 5 gange så kraftige, nemlig på 250 kW styrke. Programmerne fra Norge og Sverige går da også meget bedre igennem end de danske programmer. Dette rejser det naturlige spørgsmål, om vi ikke skulle prøve at sigte mod etablering af en kraftigere sender.

Samtidig er der blandt interesserede søfolk givet udtryk for, at det ville være særdeles ønskværdigt, om udsendelsernes varighed kunne forlænges og udsendelserne eventuelt gentages på forskudte tidspunkter, ud fra det ganske enkle synspunkt, at man derved kunne afhjælpe ulemperne ved de atmosfæriske forstyrrelser, som ofte er temmelig lokalt afgrænset.

Jeg er knap helt klar over kvaliteten af udsendelserne til Grønland, men efter at jeg har stillet mit spørgsmål til den højtærede kulturminister, er jeg fra flere sider gjort opmærksom på, at der kunne ønskes bedre forhold for modtagelse også i denne vor nordligste landsdel.

Lad mig endelig understrege, at jeg er overbevist om, at et imødekomende svar vil blive modtaget med den største glæde blandt alle danske i udlandet. Dette at opholde sig fjernt fra hjemstavn, ofte under meget vanskelige vilkår, skærper interessen for radiokontakten. Det er svært nok i disse år at interessere vore unge for til eksempel at gå ind i søfartserhvervet, og vi kan ikke undvære unge på disse pladser. Det er endvidere svært for søfolk og andre danske fjernt fra bopælen eller hjemlandet at del-

tage i den offentlige debat på møder eller i avisernes spalter; det er derfor vanskeligt for disse mennesker at komme til at føre deres synspunkter så stærkt frem, som det ofte gøres fra anden side. I denne tid er radioen i gang med julehilsenerne til søens folk, og måske har den højtærede kulturminister en glædelig meddelelse til disse mennesker.

Jeg skal derfor rette det spørgsmål til den højtærede minister, om ministeren vil medvirke til en snarlig udvidelse af sendetiden og forbedring af sendestyrken af Danmarks radios kortbølgeudsendelser, således at disse udsendelser i højere grad kan blive det naturlige bindeled til vore søfolk og andre danske i udlandet.

Ministeren for kulturelle anliggender (Sølvhøj): Danmarks radios kortbølgeudsendelser omfatter særlige udsendelser til danske skibe i udenrigsfart, og der sendes nu en halv time daglig på 5 forskellige tidspunkter i 5 forskellige retninger. Ud over disse udsendelser har Danmarks radio også i sine øvrige kortbølgeudsendelser en række programmer på dansk: der sendes til Nordamerika, Sydafrika, Nordafrika, mellemøsten, Sydamerika og det fjerne østen. For kortbølgeudsendelser gør der sig en række særlige forhold gældende. De atmosfæriske forhold kan vanskeliggøre, til tider endog umuliggøre, modtagelse fra selv kraftige sendere, og dertil kommer, at der på kortbølgebandet finder en udtalt konkurrence sted, under hvilken ikke mindst de større lande udfolder store bestræbelser med særdeles kraftige sendere for at blive hørt i den fjerneste krog. Den politiske propaganda spiller her en ikke uvæsentlig rolle.

Det er imidlertid Danmarks radios opfattelse, at den danske kortbølgesender med sin forholdsvis beskedne senderstyrke på 50 kW, som det ærede medlem nævnte, har rimelige muligheder for at blive opfanget så godt som overalt i verden, når blot lytterne ud over den fornødne interesse har ordentlige antenneanlæg og gode modtagere. Med hensyn til danske skibes muligheder for at aflytte kortbølgesenderen har man dog undertiden i kortbølgetjenesten det indtryk, at skibenes antenneanlæg måske ikke altid er tilstrækkelig velegnede.

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Spørgsmålet om forbedrede aflytningsmuligheder for de danske kortbølgeudsendelser har gennem nogen tid været under overvejelse i Danmarks radio. I den nærmeste tid vil der blive installeret en ny form for kompressionsforstærker i kortbølgesenderen, hvorved der opnås en væsentligt forbedret udnyttelse af denne senders effekt, og desuden har man foretaget visse kontrolforanstaltninger vedrørende antenneanlægget.

Det er radiorådets opfattelse, at der med den nuværende sender og med de planlagte tekniske forbedringer og med den nuværende sendetid gives vore søfolk og andre danske i udlandet en rimelig betjening med danske programmer. Jeg kan derfor alt i alt tilslutte mig radiorådets opfattelse af, at der ikke for tiden er grundlag for en større udbygning af kortbølgetjenesten.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at man har drøftet spørgsmålet om omkostninger og forhold vedrørende en eventuel ny og kraftigere kortbølgesender. Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet har i den forbindelse oplyst, at en gennemgribende forbedring på dette felt ville forudsætte oprettelsen af et helt nyt senderanlæg på de 250 kW, som det ærede medlem var inde på, og en sådan sender kunne man placere i Jylland. Det ligger imidlertid sådan, at de samlede etableringsudgifter ved et sådant anlæg er anslået til ca. 10 mill. kr. Radiorådet mener, at en sådan udvidelse af kortbølgesendemulighederne alene kan begrundes i hensyn, der må anses at falde uden for det hidtidige sigte med disse udsendelser. Sigtet har jo netop hidtil været i begrænset omfang at sende danske programmer til danske søfolk og til danske i udlandet. Skal man udvide med så store beløb, som der kunne blive tale om her, må sigtet vel blive at orientere udlandet om danske forhold ved udsendelser på hovedsprogene. Det gør man i andre lande, man gør det i Sverige, man gør det i England, men dér har man taget den naturlige konsekvens af dette nye sigte, at man har anset det for en statsopgave og holdt det uden for brugen af licensmidler.

I betragtning af, at andre projekter inden for radio- og TV-området er aktuelle, som f. eks. en udbygning af undervisningsvirk-

somheden, der også har været drøftet i det høje ting, er der efter min opfattelse ikke for tiden mulighed for at gennemføre den ønskede udbygning af kortbølgetjenesten. Disse betragtninger gælder også Grønland. Grønland bliver jo i stigende omfang betjent over Godthåbs radio, som har været i livlig ekspansion de senere år. Jeg sætter foreløbig min lid til kompressionsforstærkeren og håber, at det ærede medlem indtil videre vil gøre det samme.

Jørgen Peder Hansen: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for svaret, som både gør mig glad og mindre glad. Jeg er klar over, at der til statskassen stilles krav på mange felter og i et ganske betydeligt tempo, og jeg er naturligvis glad for, at man har tænkt på gennem kompressionsforstærkeren at forsøge at afbøde nogle af de uheldige virkninger af den sender, der er i gang i øjeblikket. Jeg synes også, det er naturligt, at man så venter et lille stykke tid og prøver at se, hvordan udsendelserne går igennem. Men jeg ville have været vældig glad, om vi kunne have sigtet mod at få etableret en kraftigere sender, netop fordi det her drejer sig om at tilfredsstille et kontaktbehov hos en gruppe mennesker, som virkelig har kontakt behov.

Jeg takker ministeren for tilsagnet om denne kompressionsforstærker, og så håber jeg, radiorådet vil tage sagen op ved en senere lejlighed. Det gælder også sendetiden, som der jo er et stærkt ønske om at få udvidet. Jeg tror også, at det dygtige personale i radiohuset, der er beskæftiget med tilrettelæggelsen af disse udsendelser, i så fald kunne udfolde sig noget mere, end de har mulighed for i øjeblikket.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Nathalie Lind* til arbejdsministeren:

„Vil ministeren overveje at fremsætte forslag til ændring af funktionærloven, således at enkemanden får den samme ret til efterindtægt, som en enke har i dag?“

Nathalie Lind: I funktionærlovens § 8 findes en bestemmelse om, at der ved en funktionærs død i ansættelsestiden tilkommer hans efterlevende enke ret til løn i

[Nathalie Lind.]

1, 2 eller 3 måneder, afhængigt af, hvor længe funktionæren har været ansat i firmaet. I lovsproget bruger vi jo ofte af nemhedsgrunde betegnelsen han om det retssubjekt, som loven vedrører, men her i funktionærloven, er forholdet jo det, at ordet „han“ virkelig skal tages i sin bogstavelige betydning, hvilket jo også fremgår af det efterfølgende ord „enke“, idet retten til efterindtægt efter dødsfaldet alene tilkommer en mandlig funktionær og afledt deraf hans enke, medens en kvindelig funktionærs ansættelsesforhold ikke giver hendes enkemand nogen tilsvarende ret.

Funktionærloven blev sidst ændret i 1964, og det undrer mig, at man ikke da benyttede lejligheden til at ligestille enkemanden med enken med hensyn til retten til efterindtægt; for 6 år før, i 1958, indførte man jo i tjenestemandsløven denne ligestilling, og tjenestemandsløven bruger da også det neutrale udtryk, at „ægtefællen“ efter en tjenestemand er berettiget til løn i 3 måneder efter tjenestemandens død.

Der er yderligere sket det, at siden tjenestemandsløven blev vedtaget i 1958, er en meget betydelig del af de i statens tjeneste ansatte blevet ansat på overenskomstvilkår, men med hensyn til efterindtægt følger de overenskomstansatte funktionærlovens regler, således at enkemanden i disse tilfælde ikke får nogen ret til efterindtægt.

Jeg finder, det er urimeligt over for enkemanden efter en funktionær, at der er denne forskelsbehandling, for også for enkemanden sker der en væsentlig forrykkelse af familiens økonomi, når konen dør og hendes lønindtægt pludselig falder bort. Det ligger jo skattemæssigt sådan, at enkemanden skal betale skat af den fælles indtægt til udgangen af det kvartal, hvori dødsfaldet er indtruffet, og sker dødsfaldet i begyndelsen af kvartalet, kan dette betyde en alvorlig økonomisk belastning, da der jo før var 2 indtægter at betale skatten af. Det rimelige i, at også en enkemand får ret til efterindtægt, er — som jeg nævnte lige før —

anerkendt i tjenestemandsløven, og jeg håber, at vi kan komme videre og få en ligestilling også på andre områder.

Jeg er bekendt med, at der inden for Dansk Forfatterforening er en sådan ligestilling på vej. Ifølge medlemsbladet Forfatteren er det i de nylig vedtagne vedtægter for Dansk Forfatterforening blevet bestemt, at enkemænd efter forfatterinder indtræder i samme rettigheder med hensyn til at arve biblioteksafgiften, som enker efter forfattere har. Så vidt mig bekendt er disse vedtægter til behandling i kulturministeriet; måske er de blevet konfirmeret — jeg ved det ikke — men justitsministeriet har i hvert fald intet haft at indvende mod det principielle i forslaget. Dansk Forfatterforenings formand, Hans Lyngby Jepsen, har i medlemsbladet betegnet det, der sker her, som et vældigt skridt i den rigtige retning og udtrykt håb om, at dette skridt må få konsekvenser også på andre områder. Det er et håb, som også jeg deler.

Den forskelsbehandling, vi har i dag, hænger jo sammen med det efter min mening forældede forsørgerbegreb. Staten er jo med hensyn til selve princippet om ligeløn altid gået i forvejen og er også gået i forvejen med hensyn til spørgsmålet om efterindtægt. Jeg spørger derfor nu den højtærede arbejdsminister, om han ikke mener, at de syv års forspring, som staten har på dette område, må være tilstrækkeligt, således at vi i nærmere fremtid kunne nå frem til en løsning af dette spørgsmål. Dels har det sin principielle betydning, dels vil det have meget stor betydning for den enkelte familie, men absolut set, ud fra et økonomisk synspunkt, vil det vel kun få begrænsede følger.

Arbejdsministeren (*Erling Dinesen*): Jeg tror ikke, der kan blive megen uenighed mellem det ærede medlem og mig om dette spørgsmål.

Jeg vil indledningsvis oplyse, at bestemmelsen i funktionærlovens § 8 om efterløn oprindeligt hidrører fra funktionærloven af

[Arbejdsministeren.]

1938. Baggrunden for indførelsen af denne regel i funktionærloven var den efterlønsordning, der efter tjenestemandens loven var gældende for statens tjenestemænd — altså på daværende tidspunkt.

Det er rigtigt — som det ærede medlem oplyste — at der ved lønningsloven af 1958 for tjenestemændene blev gennemført den nyordning, at efterindtægtsreglerne også kom til at omfatte en kvindelig tjenestemandens efterladte ægtefælle.

Det fremgår af lønningskommissionens betænkning, at den under hensyn til den stedfundne udvikling fandt, at der var grundlag for også at yde efterindtægt til en kvindelig tjenestemandens efterladte ægtefælle. Tanken var jo, at denne i den første tid efter tjenestemandens død bør kunne disponere over familiens hidtidige indkomst til afvikling af allerede eksisterende forpligtelser. Hertil kommer så yderligere, at ægtefællen helst uden at skulle stifte gæld skal bestride de udgifter, der altid er forbundet med et dødsfald, herunder også omkostninger ved en påkrævet omlægning af husførelsen.

Forholdet er altså det, at funktionærlovens oprindelige bestemmelse om efterløn byggede på den daværende tjenestemandens lovs bestemmelse, og at reglerne om efterløn til statens tjenestemænd senere er ændret, således at der også tilkommer den kvindelige tjenestemandens ægtefælle efterløn. På denne baggrund finder jeg det helt naturligt, at spørgsmålet rejses; jeg mener, vi bør tilstræbe en virkelig ligestilling på arbejdsmarkedet mellem kvinder og mænd på alle tænkelige områder, og jeg er derfor meget positivt indstillet over for en løsning af dette problem.

Jeg vil gerne føje til, at det normalt er den enkelte arbejdsgiver, som skal yde efterløn til funktionærerne, medens det er det offentlige, som betaler tjenestemandens efterløn, og jeg vil gerne pege på, at visse ydelser i henhold til funktionærloven som bekendt har givet anledning til diskussion, netop fordi man fandt, at arbejdsgiverforpligtelserne var så store, at de indebar en fare for en beskæftigelsesmæssig diskriminering af kvinderne på arbejdsmarkedet. Uanset dette er jeg af den opfattelse, at der her foreligger et problem, der er grund til at overveje

nærmere; så vidt jeg har forstået, er problemet også taget op i kvindekommisionens overvejelser. Som bekendt er der også nedsat et sagkyndigt udvalg, der skal overveje spørgsmålet om eventuelt at gennemføre ændringer i funktionærlovens § 1 og § 10, og jeg finder det hensigtsmæssigt, at også det her rejste spørgsmål undergives en nærmere overvejelse i dette udvalg, hvor de i dette spørgsmål særlig interesserede, både funktionærorganisationer og arbejdsgiverorganisationer, er repræsenteret. Jeg har derfor anmodet udvalget om at inddrage spørgsmålet under sine drøftelser og fremkomme med en indstilling herom.

Nathalie Lind: Jeg vil takke den højtærede minister for den udtalte vilje til at søge gennemført en reel ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet og ikke mindst for henstillingen til kvindekommisionens udvalg om, at man specielt tager dette spørgsmål op.

Ministeren nævnte spørgsmålet om udgifterne for arbejdsmarkedet i denne forbindelse. Kvinder er som bekendt ret sejlivede — det så vi også i går, hvor vi måtte foreslå ændrede tariffer i forbindelse med lovforslaget om statsanstalten for livsforsikring — så jeg tror ikke, det kan blive den store økonomiske belastning. Jeg vil med megen interesse afvente det resultat, der kommer fra kvindekommisionen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Chr. Madsen* til arbejdsministeren:

„Vil ministeren i nær fremtid stille forslag om forhøjelse af dagpengesatsen for ledighedsramte arbejdsløshedsforsikrede?“

Chr. Madsen: Mit spørgsmål til den højtærede arbejdsminister går ud på, om man har til hensigt at forhøje dagpengeydelse til ledighedsramte.

Ved sidste revision af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring i 1962 var et væsentligt motiv, at arbejdsløshedsunderstøttelsen var kommet til at udgøre en væsentligt mindre del af arbejdslønnen. Da dagpengeydelse først reguleres et år efter reguleringsgrundlaget, og da der fortsat i loven er to forskellige former for regulering af den samlede arbejdsløshedsunder-

[Chr. Madsen.]

støttelse, vil forholdet antagelig være det samme i dag, at arbejdsløshedsunderstøttelsen udgør en væsentlig mindre del af arbejdsindtægten end førhen. Hertil kommer, at en væsentlig årsag til den nuværende ledighed er kreditstramningen, en regeringsforanstaltning, der direkte medfører, at medlemmer af kasserne mister en arbejdsindtægt. Når noget sådant sker, er der vel grund til at spørge arbejdsministeren, om der fra regeringens side vil blive stillet forslag om en forhøjelse af dagpengeydelse, så man kan regne med en vis erstatning for den regeringspolitik, der føres.

Når jeg stiller spørgsmål til en af de højtærede ministre, taler jeg almindeligvis først med ham om spørgsmålet. Det har jeg ikke gjort denne gang, for jeg har erfaring, at når man taler med den højtærede arbejdsminister om et spørgsmål, vandrer spørgsmålet videre til ministerens gruppemedlemmer. Det hjælper vel ikke noget at advare andre folketingsmedlemmer, men det skete altså for mig under folketingets behandling af et tidligere spørgsmål til arbejdsministeren vedrørende arbejdsydelse.

Arbejdsministeren (Erlang Dimesen): Må jeg lige først gøre en bemærkning om den lidt ejendommelige afslutning, dette spørgsmåls motivering fik. Det ærede medlem henviste til, at han tidligere havde antydnet over for mig, at han ville stille et spørgsmål, men efter den forklaring, jeg havde givet, havde han opgivet at stille det, og han ville advare andre. Jeg vil gerne for en ordens skyld underrette det ærede medlem om, at jeg har ikke videregivet de oplysninger til noget medlem af min gruppe, som det ærede medlem her påstod.

Vedrørende det aktuelle spørgsmål vil jeg benytte lejligheden til at give et par oplysninger om udviklingen på dette område. Som bekendt skete der ved loven af 4. juni 1962 om ændringer i arbejdsløshedsloven en ajourføring af satserne for dagpenge og børnetillæg efter udviklingen i arbejdslønnen frem til april kvartal 1961, og der indførtes samtidig en automatisk regulering af disse ydelser pr. 1. april på grundlag af den gennemsnitlige faktiske timefortjeneste for alle arbejdere inden for håndværk og industri. Der blev hermed skabt en forbedring af ar-

bejdsløshedsunderstøttelsen og et beregningsgrundlag, der sikrer, at satserne for dagpenge og børnetillæg følger lønudviklingen. Herudover kan jeg nævne, at satserne for huslejhjælp og brændselhjælp reguleres pr. 1. april på basis af det indeks, som beregnes i forbindelse med reguleringspristallet henholdsvis for bolig, brændsel og belysning.

Da dagpengesatsen således følger lønudviklingen, er der til stadighed siden 1961 sket en reel ajourføring af satsen. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at maksimumsdagpengesatsen for en forsørger pr. 1. april 1965 andrager 24 kr. 10 øre, og at eksempelvis en forsørger med 2 børn i daglig understøttelse, d. v. s. dagpenge med børnetillæg, husleje- og brændselhjælp, maksimalt i dag vil kunne oppebære i alt 39 kr. 73 øre.

Jeg vil endvidere sige, at ifølge de for mig foreliggende foreløbige oplysninger om stigningen i den gennemsnitlige faktiske timefortjeneste pr. april 1965 kan der pr. 1. april 1966 forventes en forhøjelse af arbejdsløshedsforsikringens dagpengesats og børnetillæg til henholdsvis 26 kr. 80 øre og omkring 2 kr. 75 øre pr. barn pr. dag. En forsørger med 2 børn vil herefter pr. 1. april 1966 alene i arbejdsløshedsforsikringens dagpenge og børnetillæg kunne oppebære 32 kr. 30 øre, hvortil altså kommer huslejetilskud og brændselstillæg, hvor i hvert fald huslejetilskuddet under hensyn til den forventede stigning i boligindekset pr. januar 1966 må antages at blive noget større pr. 1. april 1966, end det er nu. Der kan derfor pr. 1. april 1966 forventes en betragtelig stigning i den samlede arbejdsløshedsunderstøttelse, en stigning, som formentlig vil andrage en 10-11 pct.

Hermed være ikke sagt, at de gældende ydelser er tilfredsstillende. Forholdet er jo også det, at et udvalg, hvori arbejdsløsheds-kasserne er repræsenteret, i øjeblikket behandler spørgsmålet både om arbejdsløshedsforsikringens ydelser og en række andre vigtige spørgsmål, og det er min hensigt ved henvendelse til udvalget at søge dette arbejde fremmet. Jeg kan imidlertid ikke i dag sige noget afgørende om, hvornår udvalgsarbejdet kan forventes at være afsluttet.

Chr. Madsen: Der kommer altså ikke noget lovforslag eller noget initiativ fra

[Chr. Madsen.]

regeringen med hensyn til forhøjelse af dagpengeydelse.

Hvad angår den sidste del af mit første indlæg, må jeg altså tilskrive det, der er sket, mærkværdige omstændigheder, som kan indtræffe her i dette hus.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gunhild Due* til indenrigsministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at afhjælpe den store mangel på uddannede beskæftigelsesterapeuter?“

Gunhild Due: I betænkningen om alderdomshjem og plejehjem af 1962 taler man om, at omsorgsarbejdet må være en naturlig del af forsorgsarbejdet for de ældre. Som et led i dette omsorgsarbejde nævnes også beskæftigelsesterapien. Jeg har længe haft ønske om, at man amtsvis kunne ansætte beskæftigelsesterapeuter, som kunne tage rundt på de forskellige hjem i kommunerne og hjælpe til med at få omsorgsarbejdet sat i gang samt behandle dem, der måtte have brug for det. Måske kunne der samtidig oprettes en slags konsultation på hjemmene for de ældre, der bor i nærheden. Man løber imidlertid straks ind i den vanskelighed, at der er stor mangel på uddannede beskæftigelsesterapeuter.

Ifølge betænkningen om uddannelse af terapiassistenter fra 1963 var der dengang et udækket behov på mindst 395; man uddanner 50-60 stykker om året, men herfra må trækkes den naturlige afgang fra faget. Der er stadig for få terapiassistenter på hospitalerne, ligesom behovet må anslås at være steget betydeligt på andre områder, idet vi bl. a. har fået flere plejehjem, ligesom hele udviklingen inden for forsorgen for evnesvage også går i retning af større behov for terapi. Hertil kommer ønsket om at kunne sætte omsorgsarbejdet i gang for de ældre rundt om i landsognene og for dem, som ikke befinder sig på plejehjem og hospitaler. Det er ikke nok, at vi nu er i stand til at forøge levealderen, vi skulle også helst gøre det rart for ældre at leve længere. I betænkningen foreslår man forøgelse af uddannelseskapaciteten inden for området. Jeg vil gerne spørge, om dette er sket, og hvilke planer man har for fremover at kunne blive i stand til at dække behovet og den stigende efterspørgsel.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup):

Det ærede medlem spørger mig, hvad jeg agter at foretage mig for at afhjælpe den store mangel på uddannede beskæftigelsesterapeuter. I den anledning skal jeg meddele, at jeg over for finansudvalget har fremsat forslag om oprettelse af et uddannelsesnævn for forskellige personalegrupper med tilknytning til sygehus- og sundhedsvæsenet, f. eks. sygeplejersker, sygehjælpere, plejere og plejersker, fysioterapeuter og hospitalslaboranter. Dette nævn skal være et koordinerende organ, der skal forestå tilrettelæggelsen og gennemførelsen samt tilsynet med den fremtidige uddannelse af alle disse personalegrupper.

Specielt vedrørende gruppen beskæftigelsesterapeuter skal jeg oplyse, at der i dag kun findes to skoler i Danmark til uddannelse af disse, nemlig skolen i Hellerup og instituttet ved Århus universitet for terapiassistenter, der også uddanner fysioterapeuter. Uddannelsen ved begge skoler er 3-årig, og der færdiguddannes hvert år ca. 55. Det fremgår af betænkningen, som det ærede medlem henviste til, at man dengang, i 1962, havde 170 aktive beskæftigelsesterapeuter i Danmark, medens der var brug for ikke mindre end 565, og man skønnede, at behovet for beskæftigelsesterapeuter ville være nogenlunde dækket i løbet af 10 år, hvis der oprettedes to nye elevhold à 20 elever hvert år. Det er imidlertid ikke muligt i dag at udvide elevtallet ved de to eksisterende skoler. Skolen i Hellerup er selv med det nuværende elevantal i en sådan pladsnød, at det vil være nødvendigt i nær fremtid at søge andre lokaler. Institutttet i Århus vil ikke uden udbygning kunne rumme flere elever. Ved siden af disse pladsproblemer er der vanskeligheder med at skaffe kvalificerede lærere og ikke mindst ved at finde egnede praktikpladser for eleverne på hospitalerne.

Sammen med sagen om oprettelse af et uddannelsesnævn har finansudvalget fået forelagt forslag om oprettelse af en skole for fysioterapeuter og senere også beskæftigelsesterapeuter i Holstebro.

Jeg vil gerne sammenfatte mit svar derhen, at jeg er ganske klar over, at der er en stor mangel på beskæftigelsesterapeuter, men jeg vil tro, at jeg inden længe vil være i stand til at fremkomme med et forslag om

[Indenrigsministeren.]

en væsentlig udvidelse af undervisningskapaciteten for denne kategori.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Niels Westerby* til økonomiministeren:

„Vil ministeren tage initiativ til at om-danne det statistiske departement til en af regeringen uafhængig institution eller til, at departementets beregning af reguleringspristallet sker under tilsyn af et pristalstilsyn, der endeligt afgør alle spørgsmål vedrørende grundlaget for og beregningen af reguleringspristallet?“

Niels Westerby: Det stillede spørgsmål til den højtærede økonomiminister har to forgreninger; den ene forgrening, som er den sidste del af spørgsmålet, går ud på, at der efter min opfattelse bør oprettes et pristalstilsyn, der endeligt afgør alle spørgsmål vedrørende grundlaget for og beregningen af reguleringspristallet. Denne sidste del af spørgsmålet betragter jeg som absolut påkrævet, som et minimum.

Den første del af spørgsmålet er videregående og går ud på en fuldstændig omorganisering af statistisk departements stilling inden for dansk statsstyre. Jeg ville betragte det som en videregående fordel, hvis man kunne nå så langt.

Udgangspunktet for, at jeg har stillet dette spørgsmål, må søges i den debat, som det høje ting havde for ca. en måned siden om selve pristallet og dets beregning. Det er jo en kendt sag, at ministres beføjelser til at lede vore departementer og træffe beslutninger vedrørende departementernes sager og linje i det hele taget må hænge sammen med, at de højtærede ministre kan ifalde et ansvar. Dette ansvar har som bekendt to sider, dels kan der gøres et juridisk, dels et parlamentarisk ansvar gældende her i det høje ting. Nu ved jo enhver, at der er mindre interesse knyttet til selve det juridiske ansvar, som skal gøres gældende ved rigsretten — det sker yderst sjældent — og det er måske noget i retning af en skueret, når man tager ministrenes praktiske ansvarsfare i betragtning. Derimod er det parlamentariske ansvar det, der er den afgørende baggrund for ministrenes adgang til at træffe beslutninger, og dette ansvar gøres

gældende her i det høje ting. Men netop med hensyn til udregningen af pristallet er den højtærede økonomiminister efter det dagsordensforslag, der blev vedtaget i det høje ting den 2. november, ikke længere udsat for at kunne ifalde et parlamentarisk ansvar. Heri hed det nemlig:

„Idet folketinget i tilslutning til økonomiministerens redegørelse understreger princippet om den selvstændige selvstændighed, som det statistiske departement må have i den departementet pålagte opgave med udregning af reguleringspristallet, og idet tinget fastholder, at denne selvstændighed må respekteres i fremtiden“

Dette var det vigtigste af denne dagsorden. Herefter må det kunne slås fast, at det ikke længere er sådan, at den højtærede økonomiminister kan ifalde noget parlamentarisk ansvar i det høje ting for ikke at have truffet beslutninger vedrørende det statistiske departement. Der må i denne dagsorden også ligge det, at i samme øjeblik den højtærede økonomiminister griber ind i noget vedrørende pristalsberegningen, vil der være en øjeblikkelig risiko for, at der vil blive gjort et parlamentarisk ansvar gældende over for den højtærede økonomiminister. Dette betyder i virkeligheden, at den højtærede økonomiminister reelt, praktisk, ikke længere har nogen indflydelse på selve pristalsberegningen, men at indflydelsen på pristalsberegningen næsten udelukkende hviler på departementets chef. Chefen for statistisk departement har herefter i praksis en suveræn ret til at bestemme bogstavelig talt alle forhold vedrørende pristalsberegningen; den højtærede økonomiminister har ikke længere mulighed for i praksis at blande sig i disse ting. Dette betyder, at chefen for statistisk departement får en stærkere stilling, end nogen minister eller den samlede regering nogen sinde har haft. Chefen for statistisk departement bliver i praksis næsten enerådende i spørgsmål vedrørende pristalsberegning.

Nu er det jo almindeligt kendt, at der netop til pristalsberegningen er knyttet meget store interesser, beregningen afgør f. eks. spørgsmålet om tjenestemændenes aflønning og om socialmodtagernes økonomiske forhold, og den er også bestemmende for lønreguleringen på det private arbejds-

[Niels Westerby]

marked. Jeg mener derfor, at vi ikke kan overlade en så vigtig ting til én mands suveræne afgørelse, men at der i stedet bør indrettes noget i retning af et nævn, et råd eller, som der står i det stillede spørgsmål: et pristalstilsyn, der endeligt kan træffe alle afgørelser vedrørende beregningen af reguleringspristallet. Når man ikke længere har en parlamentarisk minister til at gøre det, bør der i alt fald være et råd eller et tilsyn, der gør det. Der er meget stor interesse knyttet til disse afgørelser i statistisk departement, og jeg tror ikke, at man kan komme uden om en sådan problemstilling, for det er jo meget vigtigt, at selve pristalsberegningen er omgærdet af tillid, af en virkelig tillid til, at alt går rigtigt til. Vi ser alt for tit, at der rejses tvivl om, om det hele nu er gået til på den måde, som er forudsat.

Jeg vil derfor gerne i form af et spørgsmål henstille til den højtærede økonomiminister, at man enten, som det mindste, opretter et pristalstilsyn eller et -råd, som endeligt kan afgøre alle spørgsmål om beregningen af reguleringspristallet, eller at man går langt videre og i virkeligheden indretter statistisk departement som en af regeringen uafhængig institution, der så ikke blot på dette område vil kunne virke mere tilfredsstillende, men som måske også på en lang række andre områder kunne give service til alle dem, der har brug for et pristal, og kunne give service f. eks. i form af en indkomststatistik, som der jo er så meget behov for på store dele af det private arbejdsmarked, når man vil forsøge at føre en indkomstpolitik.

Økonomiministeren (Ivar Nørgaard): Jeg tror ikke, det vil være hensigtsmæssigt at komme nærmere ind på, hvor vidtgående konklusioner der kan drages af debatten for nylig om pristallets beregning — der er jo både her i salen og i pressen draget højst forskellige konklusioner af denne debat — men jeg tror, at det i og for sig også er unødigt, da man nok må kunne vente at få en ændring i statistisk departements opbygning, når vi om nogen tid får resultatet af administrationsrådets overvejelser desangående.

Som det vil være bekendt, nedsatte regeringen i september måned et admini-

strationsråd, hvis opgave bl. a. vil være at gennemgå statens virksomhed for at søge at gennemføre en rationalisering af denne, og i forbindelse med chefskiftet nu i efteråret i det statistiske departement fandt jeg det naturligt, at administrationsrådet som en af sine første opgaver tog spørgsmålet om organisationen af den danske statistik op til behandling. Straks efter rådets nedsættelse bad jeg rådets formand om at tage denne sag op. Administrationsrådet har fulgt denne opfordring og har den 18. oktober i år nedsat et underudvalg, der bl. a. har fået til opgave at afgive indstilling til administrationsrådet vedrørende det statistiske departements beføjelser og forpligtelser og dets placering i statens organisationssystem.

I anledning af det ærede medlems spørgsmål er jeg blevet oplyst om, at regeringen vil kunne forvente at modtage et udkast til lovforslag herom i begyndelsen af det nye år. Når administrationsrådet regner med så hurtigt som i begyndelsen af det nye år at kunne fremkomme med sit motiverede udkast til et lovforslag vedrørende den fremtidige organisationsform, mener jeg for mit vedkommende, at det vil være rigtigst at afvente resultatet af rådets overvejelser, inden vi tager endelig stilling til de spørgsmål, som det ærede medlem har rejst.

Niels Westerby: Jeg takker for den højtærede økonomiministers redegørelse, og jeg forstår, at vi meget snart kan vente en indstilling fra administrationsrådet, nemlig i begyndelsen af det nye år. Det er jo forholdsvis kort tid, så det har jeg ikke noget imod at man venter på. Jeg ved ikke, om jeg kan drage den trods alt videregående slutning af den højtærede økonomiministers besvarelse, at den højtærede økonomiminister stiller sig sympatisk over for den tanke, at gøre statistisk departement til en uafhængig institution.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Nybo Jacobsen* til landbrugsministeren:

„Vil ministeren tage en ændring af reglerne for bebyggelse i vore mindre skove op til overvejelse?“

Nybo Jacobsen: Jeg har til den højtærede landbrugsminister stillet følgende spørgs-

[Nybo Jacobsen.]

mål: vil ministeren tage en ændring af reglerne for bebyggelse i vore mindre skove op til overvejelse?

Nu skal spørgsmål jo ifølge forretningsordenen være korte og præcise, og derfor vil jeg gerne, for at der ingen mistolkninger skal opstå, sige, at det er min opfattelse, at vi har en god og hensigtsmæssig skovlovgivning her i landet. Jeg har i de senere dage læst de regler, hvorpå principperne i fredskovloven stadig væk hviler, nemlig den kongelige forordning af 1805, og man kan jo ikke lade være med at være fuld af beundring for de lovgivere, som for 160 år siden nedfældede de principper, som vor skovlovgivning stort set stadig væk hviler på. Danmark er jo, målt med mange andre lande, bl. a. de øvrige nordiske lande, et skovfattigt land, og derfor finder jeg det rigtigt, at vi opretholder den nuværende lovgivning for derved at sikre, at skovarealet ikke yderligere reduceres.

Det problem, jeg gerne vil pege på, er dette, at mange af vore landbrugsejendomme har et mindre skovtilliggende, som kan variere i størrelse fra 1 til 3 ha. Dette skovareal spillede førhen en væsentlig rolle i landbrugsbedriften, idet man dér om vinteren hentede den følgende vinters brændselsforsyning. Dette er jo nu totalt ændret, idet også boligerne på landet i de fleste tilfælde er centralvarmefyret med fast eller flydende udenlandsk brændsel som varmekilde. Dermed forsvinder dette lille skovareals betydning som skov betragtet.

Nu ønsker en del af disse skovejere i mange tilfælde at opføre en mindre sommerbeboelse i skoven. Man går den reglementerede vej over fredningsmyndigheder til udtalelse i det kommunale råd og får begge steder en anbefaling af byggeansøgningen, men bliver samtidig gjort opmærksom på, at bebyggelse kun kan finde sted efter indhentet tilladelse i landbrugsministeriet. Her oplever man så gang på gang — selv om der hverken er fredningsmæssige eller lokale forhold, der taler imod en bebyggelse — at der gives afslag i landbrugsministeriet. Det er det forhold, jeg ikke finder rimeligt, og det er det forhold jeg gerne vil bede landbrugsministeren se nærmere på.

Når jeg i mit spørgsmål skriver „ændring af reglerne“, er det måske ikke helt korrekt, for efter at jeg har læst naturfredningsloven og landsbyggelovent igennem, er der, så vidt jeg kan se, intet, der hindrer landbrugsministeriet i at give disse dispensationer.

Hvor mærkelige disse afgørelser kan forekomme, kan jeg måske bedst illustrere med et eksempel. Lad os tage en ansøgning om opførelse af et sommerhus, som ligger i umiddelbar nærhed af en sådan fredskov. Nu indeholder naturfredningsloven jo en bestemmelse om, at man ikke må bygge inden for 300 m, en bestemmelse, som der jo gang på gang gives dispensation fra. Hvis fredningsmyndighederne og de kommunale myndigheder altså godkender ansøgningen, kan man bygge ganske få meter fra skoven. Men hvis nu ejeren af den skov, som førnævnte sommerhus kommer til at ligge nogle få meter fra, også ønsker at bygge på sin byggegrund, nemlig skoven, får fredningsmyndighedernes tilladelse og kommunalbestyrelsens anbefaling og går til landbrugsministeriet og siger: her har jeg en byggegrund ikke på nogle få hundrede m², men skal vi sige på 3 tdr. land eller ca. 17.000 m²; på denne grund ønsker jeg opført et sommerhus på en 50-75 m² og er i øvrigt villig til, naturligvis, at passe og pleje den fredskov, jeg har, som jeg har gjort det før — så er undtagelsen ikke den, at man giver denne dispensation, for det er i hvert fald i de tilfælde, jeg kender, ganske umuligt at opnå dispensation.

Nu må dette spørgsmål og disse bemærkninger ikke opfattes som et angreb på landbrugsministeren eller på landbrugsministeriets administration. Jeg finder ikke de afgørelser, der er truffet, rigtige, men har ingen grund til at tvivle på, at disse afslag er givet ud fra de bedste motiver.

Fiskeriminister (Risgaard Knudsen): Foranlediget af at den højtærede landbrugsminister er forhindret i at være til stede i dag, skal jeg oplyse, at skovloven af 1935 indeholder bestemmelser for såvel fredskov som skov, der ikke er undergivet fredskovpligt. For så vidt angår skove, der ikke er undergivet fredskovpligt, er der kun minimale begrænsninger i byggeadgangen. For fredskoves vedkommende gælder, at

[Fiskeriministeren.]

bebyggelse i fredskov bortset fra bygninger, som skovens drift nødvendiggør, ikke er tilladt. Landbrugsministeriet har dog mulighed for efter høring i statens skovnævn at ophæve fredskovpligten på det areal, der ønskes bebygget, eller eventuelt opretholde fredskovpligten, men tillade, at arealet holdes ubevokset af hensyn til den planlagte bebyggelse. Disse muligheder bliver anvendt i et vist antal tilfælde, hvor den påtænkte bebyggelse har betydning for skovens drift eller for væsentlige byudviklingshensyn.

De gældende regler og den administrative praksis, der har udviklet sig på basis heraf, imødekommer formentlig mange tilfælde, hvor bebyggelse i fredskov kan være rimelig begrundet også ud fra en samfundsmæssig betragtning, men der forekommer også herudover en række tilfælde, hvor der fremsættes ønske om at bygge i fredskov. Den offentlige debat om naturfrednings- og planlægningsproblemer tyder vel også på, at det er den almindelige opfattelse, at skovene er noget, der er værnnet ved den eksisterende lovgivning, og som fortsat skal værnes. Derfor må det anses for betænkeligt at lempe den hidtidige praksis over for spredt bebyggelse og opførelse af sommerhuse i fredskov.

Nybo Jacobsen: Jeg takker den fungerende landbrugsminister for svaret og kan altså forstå, at landbrugsministeriet ikke er indstillet på at ændre praksis. Jeg skal da kun gøre opmærksom på en eneste ting, nemlig at jeg tror, man derved åbner for en udvikling, som vil være langt værre end at give tilladelse til disse ganske få bebyggelser. Så vil vi nemlig opleve at se disse skove — og det er en udvikling, som vil forstærkes, efterhånden som kravet om rekreative områder bliver større og større — oversået med campingvogne, med telte og meget andet, ting, som det er fuldt lovligt at placere i disse fredskove.

Jeg må henstille til landbrugsministeren, og jeg håber den fungerende landbrugsminister vil lade det gå videre, at man alligevel, ikke mindst på baggrund af det, jeg her har nævnt, tager dette problem op til alvorlig overvejelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Anker Jørgensen* til boligministeren:

„Kan ministeren oplyse, hvilke muligheder der er for at opnå støtte til gennemførelse af gårdrydninger?“

Anker Jørgensen: Spørgsmålene til de ærede ministre spænder jo vidt. Nu har vi hørt noget om bebyggelse af vore skove, og jeg vender mig mod overbebyggelsen af de tæt befolkede områder i København.

I mit spørgsmål til den højtærede boligminister har jeg spurgt, om den højtærede minister kan oplyse, hvilke muligheder der er for at opnå støtte til gennemførelse af de såkaldte gårdrydninger. Mit spørgsmål sigter på at få klarhed over, hvad der er gjort for at fremme gårdrydningerne, og hvad der eventuelt yderligere kan gøres. Gårdrydningens formål er jo at rydde de store karreeers gårde for unødvendige plankeværker, for unødvendige aflukkede arealer, for gamle skure, forfaldne værkstedsbygninger og lignende og sigter altså ikke på, hvad vi kunne kalde den egentlige sanering. Spørgsmålet er først og fremmest af betydning for mange af de store karreer, som findes i byerne, og som er sammensat af mange ejendomme. Netop her er plankeværker og skel af forskellig art dominerende, og det bevirker ofte, at den plads, der er til rådighed til børnene, er alt for lille og ofte uhumsk.

Jeg er naturligvis vidende om, at der er sket en hel del. Mange kommuner har udnyttet de muligheder, der foreligger, men der kunne og burde være sket meget mere. Det synes, som om ejerne er meget utilbøjelige til at tage initiativet. Det er især galt i de meget gamle ejendomme, som stammer fra omkring århundredskiftet eller før århundredskiftet. Derfor ønsker jeg oplyst, hvordan lovens bestemmelser praktiseres, hvad man fra det offentliges side kan gøre for at fremme gårdrydningerne, og jeg ønsker også at vide, i hvilket omfang kommunerne har benyttet sig af de muligheder, der trods alt er. Mit spørgsmål er også stillet for at vække interesse hos grundejerne, hos lejerne og også hos kommunerne for at gøre noget på dette område.

Jeg vil i denne forbindelse gerne gøre opmærksom på, at på en bydelskonference ude på Vesterbro i København var dette spørgsmål meget i forgrunden. Behovet for

[Anker Jørgensen.]

gårdrydninger må, som vi alle kan forstå, være størst i de tæt befolkede områder i København, netop på Vesterbro og Nørrebro, og uden tvivl også i de store byer i provinsen. Det drejer sig om at skaffe mere lys og luft, skaffe flere legemuligheder, skaffe muligheder for opholdspladser, også f. eks. for mødre; derfor er spørgsmålet af stor betydning.

Boligministeren (Kaj Andresen): Jeg nærer ingen tvivl om, at det problem, det ærede medlem her berører, har overordentlig stor betydning i ældre boligkvarterer. Ved nybyggeriet lægges der stor vægt på, at der tilvejebringes rimelige friarealer både til ophold for beboerne og deres børn og til parkeringsformål. Jeg tror, der er almindelig enighed om, at de krav, der stilles i disse henseender, er rimelige og nødvendige. Men lige så ønskeligt ville det være, om der i de ældre boligkvarterer kunne skabes bedre forhold ikke mindst for børnene, og her er mulighederne desværre mere begrænsede.

Efter bygningslovgivningen, både den københavnske byggelov af 1939 og landsbyggeloven af 1960, kan kommunalbestyrelsen give påbud om tilvejebringelse af opholdsarealer, eventuelt som fællesanlæg for flere ejendomme, ved omlægning af gårdspladser, fjernelse af hegn, småbygninger, skure og lignende, såfremt en væsentlig forbedring af forholdene kan ske, uden at der påføres ejer eller andre væsentlige ulemper. For så vidt er hjemmelen til at kræve disse forhold bragt i orden altså til stede; men der er gjort den væsentlige begrænsning, at man inden for en 5 års periode kun kan pålægge ejerne at ofre 10 pct. af et års lejeindtægt på disse foranstaltninger. Som følge af denne økonomiske begrænsning er kommunerne hidtil meget tilbage for at meddele disse pålæg. Jeg mindes i alt fald ikke, at bestemmelserne har været bragt i anvendelse.

Det er også baggrunden for, at man i

boligloven af 1958 gennemførte regler, som gør det muligt at støtte frivillige gårdrydninger. Efter boliglovens § 35 kan der ydes statsgaranti og også direkte statslån til dækning af udgifterne ved gårdrydninger, og hvis gårdrydningen får et mere omfattende omfang med fjernelse af bygninger, der hidtil har afkastet en selvstændig lejeindtægt, kan der endvidere ydes statstilskud til dækning af det tab, gårdrydningen medfører. Statsgaranti og statslån kan ydes inden for en lånegrænse på 90 pct. af udgifterne. Statstilskud kan dække halvdelen af det opståede tab, idet tilskuddet er betinget af, at der fra kommunens side ydes et tilsvarende tilskud.

Det er beklageligvis sådan, at grundejerne ikke har vist interesse for at gennemføre gårdrydninger og udnytte disse muligheder. I de år, som er gået, siden støttemulighederne blev optaget i 1958-loven, har boligministeriet ikke modtaget én eneste ansøgning om lån eller tilskud til sådanne foranstaltninger. Det er beklageligt, og skulle der kunne skabes større interesse omkring dette problem, vil jeg da hilse det med glæde.

Ud over de muligheder, som bygnings- og boliglovgivningen indeholder, er der som bekendt også adgang til at gennemføre gårdrydninger på grundlag af saneringsloven — gårdrydninger, som vi har set dem på Vesterbro og Gammelholm — men jeg forstod, at det ærede medlem ikke har haft disse meget omfattende saneringer i tankerne.

Anker Jørgensen: Jeg vil gerne takke den højtærede minister for svaret, og jeg må indrømme, at svaret dækker det spørgsmål, jeg stillede. Jeg har noteret mig, at også ministeren meget gerne ser, at der bliver større interesse om spørgsmålet både fra ejernes, lejernes og i høj grad også kommunernes side.

Jeg vil tillade mig at stille et tillægs-spørgsmål: mener den højtærede minister, at man bør overveje at foretage sådanne

[Anker Jørgensen.]

ændringer i loven, som forbedrer mulighederne først og fremmest i de gamle ejendomme, således at tilskuds- og lånemulighederne for disse øges? Vi må jo huske, at disse gamle ejendomme har en lav husleje, og de i loven nævnte 10 pct., som jeg naturligvis er bekendt med, kan vel være rimelige, hvor huslejerne er store, men er det ikke for de ejendomme, hvor huslejen er meget lav. Det beløb, der dér stilles til rådighed, og de muligheder, som lån o.s.v. giver, vil næppe eller i hvert fald kun sjældent være tilfredsstillende. Derfor mit tillægsspørgsmål, om den højtærede minister kunne tænke sig at undersøge mulighederne for specielt på disse efter min mening særlig påkrævede områder at gøre en forbedret indsats.

Boligministeren (Kaj Andresen): Som det fremgik af mine første bemærkninger, er låne- og tilskudsordningerne til de frivillige rydninger ganske gode med 90 pct.s lån og op til 100 pct.s tilskud, nemlig 50 pct. fra staten og 50 pct. fra kommunerne. Men jeg vil gerne sige, at det, at disse ordninger ikke har været anvendt, vel må medføre — og det vil boligministeriet gerne medvirke til sammen med kommunerne — at bestræbelserne for at få foretaget sådanne rydninger på frivillig basis udnyttes, i modsætning til hvad der tidligere har været tilfældet. Hvis en sådan fremgangsmåde, hvor man fremmer rydningen efter de nuværende regler, ikke giver de tilsigtede resultater, bør man vel overveje at udvide rammen for påbud om rydninger særlig i de kvarterer, der her er nævnt. Jeg må vel i den forbindelse gøre opmærksom på, hvad det ærede medlem også var inde på, at det givetvis vil forudsætte lejeforhøjelse til dækning af de derved påbudte ekstra udgifter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hastrup* til finansministeren:

„Vil ministeren foranledige, at ansøgningskema om omsgodtgørelse for bygningsmaterialer altid udleveres samtidig med bygningsattesten, således at alle bygherrer kan være opmærksom på retten til at opnå godtgørelse?“

Hastrup: Jeg har bestræbt mig på at formulere mit spørgsmål på en sådan måde, at det begrunder sig selv. Jeg finder heller ikke anledning til at beslaglægge tingets tid med at gentage spørgsmålet.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg vil gerne takke for spørgsmålet og udtale, at jeg er enig i, at det nok undertiden skorter på en tilstrækkelig offentlig service over for borgerne.

Det er blevet hævdet i denne sag, at mange bygherrer af uvidenhed undlader at forlange omsrefusion, og at staten burde bidrage til at fjerne denne uvidenhed. I den anledning vil jeg gerne minde om, at tolddepartementet straks fra omslovens ikrafttræden i 1962 inddrog alle landets byggemyndigheder, d. v. s. kommunerne, i byggeomsrefusionen. Det skete med hjemmel i den særlige lovbestemmelse, der findes i omslovens § 39, ifølge hvilken offentlige myndigheder er forpligtet til at give toldvæsenet sådanne oplysninger, som er nødvendige for, at toldvæsenet kan bedømme krav om tilbagebetaling af den almindelige omsætningsafgift.

Bestemmelsen er indsat i loven bl. a. netop af hensyn til byggeomsrefusionen. Kommunerne har fået en detaljeret vejledning, som er udarbejdet af tolddepartementet. Jeg må i den forbindelse sige, at alle med kendskab til administrationsarbejde i forbindelse med told og forbrugsafgifter vil vide, at man her driver en udstrakt såvel skriftlig som mundtlig oplysningsvirksomhed. Jeg tror da også, at det er anerkendt fra alle sider, at tolddepartementet faktisk driver en sådan ganske betydelig oplysningsvirksomhed.

Det hører ganske utvivlsomt til undtagelserne, at en bygherre ikke hæver sin byggeoms. Alle, der professionelt beskæftiger sig med byggeri — advokater, arkitekter, byggehåndværkere, entreprenører, landbrugskonsulenter, materialeleverandører og revisorer — kender jo godtgørelsesreglerne. Det skyldes ikke blot, at mange af disse løbende orienterer sig i Lovtidende, men navnlig at bestemmelserne ved flere lejligheder har været omtalt i deres fagblade, og at kommunerne som en naturlig ting i mange tilfælde udleverer et ansøgnings-

[Finansministeren.]

skema vedrørende omsrefusionen. Alligevel er der altså, som det har vist sig, en sidste rest af uvidenhed på dette område, og det kan derfor være, at tolddepartementet med passende mellemrum bør henstille til bygge-myndighederne udtrykkelig at gøre bygherrerne eller deres repræsentanter opmærksom på refusionsmulighederne — vel at mærke, når disse parter i øvrigt kommer i forbindelse med hinanden, for det må jo ikke glemmes, at der for en stor del af landbrugsbyggeriet hverken kræves forudgående byggetilladelse eller udstedelse af bygningsattest. Mere end en henstilling fra statens side kan der dog næppe blive tale om.

Det ærede medlem hr. Hastrup har peget på, at kommunen kunne udlevere ansøgningskemaer til omsrefusion samtidig med, at man udleverer bygningsattesten. Dette ville dog ikke være særlig hensigtsmæssigt, da der i mange tilfælde udbetales omsgodtgørelse, inden bygningsattesten kan udstedes. Det tager jo ofte meget lang tid, inden bygherren får sin bygningsattest. Det har jeg selv været ude for engang; der gik vist over et år fra byggeriets færdiggørelse, før bygningsattesten forelå. Det vil nok være bedre at henstille til kommunerne, at bygherrerne gøres opmærksom på mulighederne for omsrefusion i forbindelse med meddelelse af byggetilladelse, og jeg skal sørge for, at en sådan henstilling udgår til de pågældende myndigheder.

Må jeg i øvrigt i anledning af, at et københavnsk dagblad i en artikel den 20. november har hævdet, at ukendskab til refusionsreglerne har medført, at der i 1964 er udbetalt ca. 20 mill. kr. mindre til bygherrerne, end reglerne berettiger til, sige, at denne artikel desværre bygger på mangelfuldt kendskab til de faktiske forhold. Man har simpelt hen ikke været klar over, at meget af det byggeri, som er fuldført i 1964, er påbegyndt, før omsen trådte i kraft den 1. august 1962, og derfor ikke har fået fuld godtgørelse — hvad det heller ikke skulle have. Derfor denne difference.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslaget (nr. 71) findes i tillæg A. sp. 897, fremsættelsen i tidenden sp. 1399).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Grete Hækkerup: Da ikke alle de i lovforslaget medtagne ansøgninger har været behandlet i indfødsretsudvalget, skal jeg henstille, at lovforslaget henvises til udvalgsbehandling. Under denne forudsætning kan jeg anbefale lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Grete Hækkerup: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer af lov om folkehøjskoler og landbrugsskoler.

(Lovforslaget (nr. 69) findes i tillæg A. sp. 877, fremsættelsen i tidenden sp. 1269).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer af lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m. m.

(Lovforslaget (nr. 70) findes i tillæg A. sp. 887, fremsættelsen i tidenden sp. 1269).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Peter Jørgensen: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til de foreliggende lovforslag. Jeg finder det nemlig helt rimeligt, at der